

Nr 379.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för inköp av danska konstverk; given Stockholms slott den 19 mars 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen,

att till inköp för nationalmuseum av vissa danska konstverk bevilja på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, å 15,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19
mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

*Anslag för in-
köp av danska
konstverk.*

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde härefter:
I en till Kungl. Maj:t ingiven framställning av den 6 februari 1920
har överintendenten och chefen för nationalmuseum hemställt om ett anslag
av 15,000 kronor till inköp av vissa för nationalmuseum synnerligen önsk-
värda danska konstverk. Till stöd för denna ansökan har överintendenten
anfört följande:

När om några månader den tillämnade danska salen i nationalmuseum
kommer att öppnas, skall det mer än någonsin visa sig, hur svagt representerad
den danska konsten är i vårt museum. Vid den i Liljewalchs konsthall nyligen
avslutade utställningen av dansk konst, till kvantitet och kvalitet den mest be-
tydande, som någonsin hållits utanför Danmarks gränser, var det Nationalmuseum

på grund av bristande medel tyvärr ej möjligt att genom några inköp söka utöka sin synnerligen fåtaliga samling av danska konstverk.

Ehuru utställningen redan hunnit stängas, har emellertid museiledningen lyckats träffa preliminärt avtal med densamma anordnare om eventuellt senare förvärv av vissa för nationalmuseum synnerligen önskvärda och på nämnda utställning förekommande konstverk, för såvitt medel därtill kunde anskaffas.

Den danska staten har sedan gammalt visat ett stort intresse för förvärvandet till sina offentliga samlingar av god svensk konst. Å Kunstmuseets ordinarie stat finnes ett belopp av 5,000 kronor anslaget för inköp av arbeten av levande svenska och norska konstnärer. Men ej nöjande sig härmed har den danska staten vid flera tillfällen lämnat extra anslag för liknande ändamål. Så beviljades år 1903 ett belopp av 10,000 kronor för att därav göra inköp på den av det svenska konstnärsförbundet i Köpenhamn anordnade utställningen. Vid den stora svenska konstutställningen i Köpenhamn år 1916 ingick den danska museiledningen till vederbörande med anhållan om ett liknande tillfälligt anslag närmast med tanke att med hjälp därav förvärva ett självporträtt av Anders Zorn. Denna anhållan avslogs emellertid med hänvisande dels till ovannämnda ordinarie och tillfälliga anslag, dels till det sakförhållande, att från den svenska statens sida intet motsvarande intresse för förvärvande av dansk konst hade visats.

Kunde jag därför med hjälp av tillfälligt anslag få taga det ovannämnda sällsynta tillfället till inköp av dansk konst, som erbjudits mig genom ordnaren av ovannämnda danska utställning, i akt, skulle nationalmusei fåtaliga representanter av en så betydande konst som den danska på ett synnerligen värdigt sätt kunna ökas.

Då jag för frågans bedömande ansett det vara av vikt att tillse, dels i vad mån museets ordinarie anslagsmedel kunna lämna tillgång till nu ifrågasatta inköp, dels ock i vad mån förvärv av speciellt dansk konst under de senare åren ägt rum, har jag från överintendenten införskaffat vissa upplysningar i berörda hänseenden. I en till mig överlämnad P. M. anför överintendenten följande:

För var och en, som sysslat med inköpen till ett konstmuseum, torde det vara tydligt, att man ej alltid är i tillfälle att med fullkomlig jämnhet och rättvisa samtidigt låta de olika avdelningarna växa. Konstmarknadens läge och de enskilda inköpstillfällena växla och tvinga museiledningen att ofta böja sina egna önskningskrav. Så kan det också hända, att ett visst lands konst en tid har fått stå tillbaka, medan alla tillgängliga medel samtidigt satts in på ökadet av andra avdelningar av museet.

Det är tydligt, att med nationalmusei ytterst begränsade inköpsanslag dylika lakuner nödvändigtvis måste bli synnerligen talrika. En av de avdelningar, som längst ha fått kännas vid ett dylikt tillfälligt åsidosättande, är den danska målningssavdelningen. Sedan år 1910 har till denna avdelning ej inköpts mer än 5 nummer, av vilka väl knappast mer än ett, Hammershöjs på Baltiska utställ-

ningen för lotterimedel förvärvade Interiör, kan sägas vara av någon större betydelse.

Tyvärr var det ej heller museet möjligt att vid den stora utställning av nyare dansk konst, som i december 1919—januari 1920 avhölls i Liljewalchs konsthall göra några förvärv, detta främst beroende på den omständigheten, att museet vid överintendenten R. Berghs död häftade i en betydande skuld till den avlidnes sterbhus för de många utmärkta konstverk, som han under sin cheftid vid skilda tillfällen kände som sin plikt att rädda åt statens konstsamlingar, ehuru inköpsanslagen redan voro förbrukade. Han lade då med storsint oegen nytta mången gång ut av sina egna medel och deponerade det sålunda inköpta konstverket i museet, i väntan på att detta skulle få tillfälle att lösa in det samma. Den skuld, i vilken nationalmuseum på detta sätt kom att häfta i till sin chef, utgjorde vid dennes död över 50,000 kronor. Härtill kom att Bergh några månader innan sin död för ett pris av 17,000 kronor inköpte två målningar av Eugène Jansson med villkor att med betalningen finge anstå tills vidare, en skuld som museet sedan dess har fått gälda.

Dessa här relaterade omständigheter göra, att museiledningen under den tid, som förflutit efter Berghs död, trots betydande hjälp från föreningen Nationalmusei vänner och en enskild mecenat att lätta skuldbördan, har kunnat göra endast helt obetydliga inköp och ännu i denna stund står med ett för året förtärt inköpsanslag och en skuldbörda på över 15,000 kronor.

Går man igenom katalogen från den danska utställningen hos Liljewalch och jämför den med nationalmusei tavelbestånd, skall man finna, att ingen av de på utställningen så lysande representerade mästarna är fullt tillfredsställande representerad i museet. Ej ens Hammershøj, av vilken museet äger två interiörer (varav den ena gåva av föreningen Nationalmusei vänner) men ej någon exponent för hans märkliga porträttkonst.

Det är högst betydande namn, som det här gäller att få på ett värdigt sätt representerade i främsta ledet, och för att följa utställningskatalogen, som är uppställd i tidsföljd: Th. Philipsen, L. A. Ring, Paul Christiansen, Joakim Skovgaard, J. F. Willumsen, Vilhelm Hammershøj, Niels Larsen-Stevns, A. Gottschalk, Johannes Larsen, Peter Hansen, Einar Nielsen, Knud Kyhn och Johannes Bjerg.

Naturligtvis skulle ett anslag på 15,000 kronor ej på långa vägar räcka till att utfylla alla dessa luckor, men det skulle dock förbjälpa museet ett stycke på väg i dess ansträngningar att förskaffa sig en representativ samling dansk konst.

Vid denna promemoria är fogad en uppgift å de i nationalmuseum deponerade konstverk, tillhöriga framlidne överintendenten Bergh; denna uppgift upptager följande konstverk:

	Intendenten Romdahls och fil. dr Asplunds värdering.
Olof Sager-Nelson: »Fosterbröderna»	10,000:—
August Strindberg: »Oväder»	1,000:—
Edvard Bergh: »Havsstudie»	500:—
» » »Kronborgs slott»	300:—
» » »Klippstudie»	300:—
» » »Solnedgångsstudie»	500:—
Ernst Josephson: »Porträttstudie: M:lle Breslau»	10,000:—
Monticelli: »Komposition med påfågel»	3,000:—
C. Corot: »Landskapsstudie i grått»	6,000:—
A. Lhote: »Figurkomposition»	800:—
Gauguin: »Kustlandskap i Bretagne»	10,000:—
Kristian Krogh: »Interiör med figurer»	4,000:—
3 målningar av Ivan Agueli	3,000:—
S. Heiberg: »Ung flicka vid havet»	800:—
Karsten: »Figurstudie»	4,000:—

Beträffande fördelningen mellan olika nationer av under senare år gjorda inköp till nationalmusei måleriavdelning har jag mottagit följande förteckning:

Inköpen till nationalmusei måleriavdelning fördela sig på de olika nationerna på följande sätt (levande svenskar ej medräknade):

År 1919.

5 svenska, 1 norsk, 1 fransk, 1 schweizisk.

År 1918.

3 svenska, 4 franska, 1 engelsk, 1 rysk.

År 1917.

3 svenska, 1 norsk, 1 dansk, 1 fransk, 1 italiensk, 1 flamländsk, 1 bysantinsk.

År 1916.

16 svenska, 2 norska, 2 danska, 2 franska, 2 tyska.

År 1915.

23 svenska, 3 norska, 1 dansk, 1 tysk, 1 engelsk, 1 spansk.

År 1914.

2 svenska, 1 dansk, 1 fransk, 3 tyska, 1 rysk, 1 finsk.

År 1913.

3 svenska, 2 franska, 1 flamländsk.

År 1912.

4 svenska, 1 finsk.

År 1911.

1 svensk, 2 franska, 1 engelsk, 1 italiensk, 1 ungersk, 1 irländsk.

År 1910.

2 svenska, 1 tysk, 1 holländare, 1 finsk.

*Departements-
chefen.*

Vid prövning av det föreliggande anslagskravet har jag funnit de av överintendenten lämnade upplysningarna vara förtjänta av beaktande. Såsom jag vid föregående tillfällen haft anledning erinra, äro de anslag, som stå till nationalmusei förfogande för inköp av konstverk, synnerligen begränsade, och de större förvärv, som under senare tider gjorts, hava till största delen tillkommit på grund av enskilt mecenatskap. Detta belyses till fullo av de upplysningar, överintendenten lämnat. Redan den omständigheten, att museets danska målningsavdelning under de senare åren fått i avseende å nyförvärv stå tillbaka för andra områden, talar för bifall till den gjorda framställningen. Vad som varit avgörande för min ställning till denna fråga är emellertid den uppfattningen, att, då danska staten sedan länge visat ett stort intresse för införlivande med sina samlingar av representativ svensk konst, ett motsvarande intresse från svensk sida bör ådagaläggas. Enligt min mening är det sålunda ej allenast önskvärdheten att för vårt nationalmuseum förvärva god konst utan i ännu högre grad hänsyn till den gängse internationella sedvänjan i ett fall som detta, som gör, att jag livligt måste tillstyrka förslaget. Några medel för ifrågavarande inköp stå ej till Kungl. Maj:ts förfogande, och den enda utvägen synes mig vara att genom en hänvändelse till riksdagen söka erhålla det erforderliga beloppet. Medel för ändamålet äro icke i statsverkspropositionen beräknade men torde, efter vad jag inhämtat, kunna beredas å tilläggsstaten för år 1920.

Jag hemställer alltså, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att till inköp för nationalmuseum av vissa danska konstverk bevilja på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, å 15,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.